

**İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİ İÇİN DAĞITIMCI LİDERLİK
ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**
**Validity and Reliability Study of Distributed Leadership Scale for Primary
School Teachers**

Murat TAŞDAN

Yrd. Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
murattasdan@gmail.com

Ebru OĞUZ

Yrd. Doç. Dr. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
oguz.ebru@gmail.com

Özet

Bu çalışma ile ilköğretim okullarında dağıtımci liderliğin ne düzeyde sergilendiğine yönelik öğretmen algılarını betimlemeyi amaçlayan, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri, Ankara, Samsun, Giresun ve Bartın il merkezlerindeki ilköğretim okullarında görev yapan 319 öğretmenden toplanmıştır. Araştırmada geçerlilik çalışmaları kapsamında açıklayıcı faktör analizi uygulanmış ve madde-toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Güvenirlilik çalışmaları kapsamında ise Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin 53 maddeden oluşan beş boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenirlilik analizleri sonrasında ölçeğin mevcut haliyle ilköğretim okullarında dağıtımci liderliğine ilişkin öğretmen algılarının betimlenmesinde kullanılabilceği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, dağıtımci liderlik, ölçek geliştirme, ilköğretim okulu, öğretmen.

Abstract

This study purposed to develop a valid and reliable scale to reveal teachers' perceptions on distributed leadership in primary schools. For that reason, a survey was administered to 319 teachers who were working for state primary schools in Ankara, Samsun, Giresun and Bartın city centre. For validity studies, content analysis, and exploratory and confirmatory factor analysis were carried out, and also item-total correlations were estimated. For reliability studies, Cronbach Alpha was estimated using the relevant software. Results showed that, Distributed Leadership Scale – DLS, has a five factor structure including 53 items. Considering the results obtained from the validity and reliability studies, it can be asserted that Distributed Leadership Scale can be used to measure teachers' views on distributed leadership practices in primary schools.

Keyword: Leadership, distributed leadership, scale development, primary school, teacher

GİRİŞ

1970'lerde başlayan etkili okul hareketi, 1980'lerde öğretimsel liderin etkililiği gibi çalışmalara etken olmuştur. Etkili okul hareketiyle birlikte öğrenmenin niteliğini artırma ve öğrenme sürecine destekte bulunma gündeme gelmiştir. Okul yöneticileri öğretimsel lider olarak kabul görmüş ve okul müdürleri, etkili öğretimin nasıl olacağını bilen, öğretmenleri bu konuda destekleyen bir rol üstlenmişlerdir. Bu hareketle birlikte okul yöneticilerinin birer lider olması gerektiği görüşü hâkim olmaya başlamıştır. Liderlik kuramları da daha çok, okul ya da okul bölgesinin değerleri ve inançları, vizyon, rol sembolleri, kültür ve amaç üzerinde odaklanmaya başlamıştır. Okul yöneticilerinin lider olabilmeleri için, farkına varmaları, ödüllendirme, yeni liderler yaratmaya yardım etme, değerlere koçluk etme, okul ve okul sisteminin amaçlarını gerçekleştirme, gerekli kaynakları sağlama (zaman, mali destek, fiziki donanım sağlama) gibi yetenekleri olması gerektiğini vurgulamışlardır¹.

Son yıllarda artık tek bir kişinin lider olamayacağına ilişkin yapılan çalışmalar sonucunda dağıtılmış², paylaşılan³, paylaştırılmış, işbirlikçi, kolaylaştırıcı, katılımcı liderlik ile aynı anlamda kullanılan yeni bir liderlik stili ortaya çıkmıştır. Dağıtımçı ya da devredilmiş liderliğin az sayıda fakat birbirinden farklı tanımları vardır, ancak bu tanımlar zaman zaman birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Dağıtımçı liderlik konusu özellikle araştırmacıların, politika yapımcıların ve eğitim reformcularının dikkatini çeken bir konudur⁴. Bu liderlik stilinun ortaya çıkmasını sağlayan temel

¹ PARKS ve BARRETT 1994; Akt: SNOWDEN, P. E.-GORTON, R. A. 2002: *School Leadership and Administration*. 6th. Edition. McGraw Hill.NY.

² OĞUZ, E. 2010: Dağıtılmış Liderlik. *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar*. (Edt: Hasan Basri MEMDUHOĞLU ve Kürşad YILMAZ). Ankara: PegemA Yayıncılık.ss.158-172.

³ LINDAHL, R. 2008: Shared Leadership: Can it Work in Schools? *The Educational Forum*, 72, 298-307.; BEYÇIOĞLU, K. 2009: İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sergiledikleri Liderlik Rollerine İlişkin Bir Değerlendirme (Hatay ili örneği). Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.; ÖZER, N.- BEYÇIOĞLU, K. 2013: The Development, Validity and Reliability Study of Distributed Leadership Scale. *Elementary Education Online*, 12(1), 77-86, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.

⁴ GRONN, P. 2000: Distributed properties: A New Architecture for Leadership. *Educational Management and Administration*, 28 (3), 317-338.; HARRIS, A. 2002: Distributed Leadership: Leading or Misleading? Keynote Address to the Annual Conference of BELMAS, Aston University, Birmingham, October.; HARRIS, A.

kuram durumsallık kuramıdır⁵. Bu yeni model liderlik sorumluluğunu formal örgütsel rollerden ayırıştırmakta, liderliği örgütün her düzeyindeki bireylerin eylem ve etkileri içerisine yaymakta ve böylece daha taksonomik bir liderlik perspektifi savunmaktadır⁶. Alanyazında dağıtımcı liderlik (paylaşılan liderlik) liderliğin tüm üyelerce paylaşıldığı ve öğretmen liderliğinin temel dayanağı liderlik olarak anılmaktadır Ayrıca dağıtımcı liderlik, işbirliği, paylaşılan deneyimler ve yetkilendirmeler öğretmen liderliğini betimleyen önemli kavramlar arasında sayılabilir⁷.

Dağıtılmış liderlik acil durumlarda grup ya da bireysel etkileşimler sonucunda ortaya çıkan bir durum olarak tanımlanabilir. Bu görüş liderliğin bireysel özelliklerden kaynaklanmadığını iddia eder. Gronn dağıtılmış liderliği uyum, birleşme ve ittifak kavramlarıyla tanımlar. Birlikte çalışan bireylerin girişimlerinin uzmanlıklarının bir havuzda toplandığı ve bir araya geldiklerinde bireysel faaliyetlerinden daha fazla ürün ya da enerji elde ettiklerini vurgular⁸. Dağıtılmış liderlik, diğer liderlik stillerine göre daha demokratiktir⁹ ve liderliğin birçok çeşitliliğini içermektedir; bunlar formal liderlik rollerinin dağıtımı, örgüt üyeleri arasında performans ödevlerinin

2008: Distributed Leadership: According to the Evidence. *Journal of Educational Administration*, 46 (2), 172–188.; SPILLANE, J.P. 2006: *Distributed Leadership*. San Francisco: Jossey-Bass.; SPILLANE, J.P.- HALVERSON, R.- DIAMOND, J.B. 2001: Investigating School Leadership Practice: A Distributed Perspective, *Educational Researcher*, 30(3): 23–8.

⁵ ELMORE, R. F. 2000: Building a New Structure For School Leadership. Washington DC. The Albert Shanker Institute. <http://www.politicalscience.uncc.edu/godwink/PPOL8687/Wk10%20March%2022%20Accountability/Elmore%20Building%20a%20New%20Structure%20for%20Leadership.pdf> adresinden 12.02.2013 tarihinde indirildi.; GRONN, P. 2000.; SPILLANE, J. P. 2005a: Primary School Leadership Practice: How the Subject Matters. *School Leadership and Management: Formerly School Organisation*, 25 (4), 383-397.; SPILLANE, J. P. 2005b: Distributed Leadership, *The Educational Forum*, 69(2), 143-150.; FIEDLER, 1993; Akt: HARRIS, A. 2003: Teacher Leadership as Distributed Leadership Heresy, Fantasy or Possibility? *School Leadership and Management*, 23 (3), 313–324.

⁶ BALOĞLU, N. 2011: Dağıtımcı Liderlik: Okullarda Dikkate Alınması Gereken Bir Liderlik Yaklaşımı. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 127-148.

⁷ Akt: BEYÇİOĞLU, K. 2009.

⁸ GRONN, P. 2000.: Akt: HARRIS, A. 2005: OP-ED. *Journal of Curriculum Studies*, 37 (3), 255–265.

⁹ HARRIS, A. 2005.

dağıtımını ve etkinin dağıtımındır¹⁰. Dağıtılmış liderlik güven temeline dayanır¹¹. Dağıtılmış liderlik, liderler, izleyenler ve durum bileşenlerinin etkileşimleri toplamından oluşan parçaların toplamından daha fazladır¹².

Dağıtımcı liderlik formal liderlik rollerinin neler olduğu ve nasıl dağıtılacağına ilişkindir. Bu konuda Spillane, Camburn, Pustejovsky, Pareja ve Lewis tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzey batısında 52 okulda yapılan dağıtımcı liderlik araştırmasında çalışanların göstermiş oldukları formal liderlik davranışlarına bakılmıştır. Okulda çalışanların ortalama % 30'u zamanlarının bir kısmını liderlik rollerini belirlemeye, % 25'den daha fazlasının okulda geçirdiklerin zamanın tümünü liderlik rollerini belirlemeye ayırdıklarını belirtmişlerdir¹³.

İngiltere'de ortaöğretimde yapılan araştırmalarda ise öğretmenlerin çoğunluğunun ya da aday gösterilenlerin formal liderlik rollerini ellerinde tuttukları görülmektedir¹⁴. Gronn ve Hamilton'un gücün paylaşımı ile eş anlamlı gördükleri dağıtımcı liderlik kavramının merkezinde, okullarda liderliğin sadece bir kişiye ait olan resmi bir görev olmadığı, öğretmenlerin ve yöneticilerin etkileşimiyle yapılandırılan ve eğitimsel uygulamaları etkileyen ve okul gelişim ve öğrenci başarısını artıran işbirlikçi liderlik rolleri olduğu düşüncesi bulunmaktadır¹⁵.

İngiltere'de bulunan Ulusal Okul Liderliği Koleji'ne göre (National College for School Leadership) NCSL) okulda dağıtımcı liderlik; kendine güven ve etkililik, yapının açık olması, hesap verilebilirlik, liderlik kapasitesinin gelişimine katkıda bulunmak ve güven kültürünün oluşturulması kavramlarıyla açıklanabilir. Dağıtımcı liderlik okulda daha

¹⁰ HARRIS, A. 2005.

¹¹ MacBEATH, J. 2005: Leadership as Distributed: A Matter of Practice. *School Leadership and Management*, 25, 349-366.

¹² BALOĞLU, N. 2012: Değer Temelli Liderlik İle Dağıtımcı Liderlik Arasındaki İlişkiler: Okul Müdürünün Davranışını Değerlendirmeye Dönük Nedensel Bir Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(2), 1367-1378.

¹³ SPILLANE, J. P.- CAMBURN, E. M.- PUSTEJOVSKY, J.- PAREJA, A. S.- LEWIS, G. 2008: Taking a Distributed Perspective: Epistemological and Methodological Trade-offs in Operationalizing the Leader-plus Aspect. *Journal of Educational Administration*, 46, (2), 189-213.

¹⁴ REID, I.- BRAIN, K.- BOYES, L.C. 2004: Teachers or Learning Leaders?: Where Have All the Teachers gone? Gone to be Leaders, Everyone. *Educational Studies*. 30, (3), 251-264.

¹⁵ GRONN VE HAMILTON 2004. Akt. BEYÇİOĞLU, K. 2009.

çok lider ve liderlik anlayışının yanında okulda liderlik uygulamalarına ortam yaratan bir anlayışa sahiptir. Ayrıca, okul amacına ve stratejisine uygun olarak her düzeyde kişiler arası ilişkilere ve kültüre bağlı olarak şekillenebilir (NCSL, 2003). Ulusal Okul Liderliği Koleji'ne göre (NCSL, 2004) dağıtımçı liderliğin beş boyutu vardır. Öğretim, danışma, yetki aktarma, kolaylaştırma ve ihmal. Kolaylaştırma örgütteki çalışanların liderlik uygulamalarına yardımcı olmayı kapsar. Danışma, yetki aktarma, girişimde bulunma ve sorumluluk almayı kapsar.

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim okullarında öğretmenlerin dağıtımçı liderlik algılarını ölçek geçeri ve güvenilir bir araç geliştirmektir. Çalışmanın birinci aşamasında dağıtımçı liderlik algısına ilişkin ifadeler toplanmış, ikinci aşamasında ise bu ifadelerin dağıtımçı liderlik algısını ne kadar tanımladığı test edilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Araştırma, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler için “İlköğretim Öğretmenleri için Dağıtımçı Liderlik Algısı Ölçeğinin” geliştirilmesine yönelik olarak tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-12 eğitim-öğretim yılında Ankara, Samsun, Bartın ve Giresun il merkezlerinde görev yapan ve rastgele seçilen ilköğretim okulu öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda kolay ulaşılabilirlik göz önüne alınarak belirlenen 160 erkek, 159 kadın toplam 319 ilköğretim okulu öğretmeni yer almaktadır.

Araştırma Verilerinin Toplanması

İlköğretim Okullarında Dağıtımçı Liderlik Ölçeği'nin geliştirilme aşamasında öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması sonucu ulaşılan ölçekler ve araştırmalardan yola çıkılarak ölçek için madde havuzu oluşturulmuştur¹⁶. Alanyazın taraması sonucu ulaşılan ölçekler ve araştırmalardan yola çıkılarak araştırmacı tarafından ölçek için 5'li likert

¹⁶ SPILLANE, J.P.- HALVERSON, R.- DIAMOND, J.B. 2001.; HARRIS, A. 2002.; HARRIS, A. 2003.; HARRIS, A.- LEITHWOOD, K.- DAY, C.-SAMMONS, P.- HOPKINS, D. 2007; Distributed Leadership and Organizational Change: Reviewing the Evidence. *Journal of Education Change*. 8, 337-347.; HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009a: Development and Validation of Scores on the Distributed Leadership Inventory. *Educational and Psychological Measurement*. 69 (6), 1013-1034.; SPILLANE, J. P.- CAMBURN, E. M.- PUSTEJOVSKY, J.- PAREJA, A. S.-LEWIS, G. 2008.; BALOĞLU, N. 2011.

tipinde 89 maddeden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçek maddelerini içeren ifadeler ve ifadelerin olumlu, olumsuz soru puanı karşılığı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Çizelge 1 Ölçekteki Maddelerin Puanlama Anahtarı

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Olumlu Soru Puanı	1	2	3	4	5
Olumsuz Soru Puanı	5	4	3	2	1

Çizelge 1’de görüldüğü gibi 89 soru bulunan deneme ölçeğinde en yüksek 445, en düşük 89 puan alınabilir. Ölçekte yer alan sorulardan yüksek puan almak, dağıtıcı liderliğe ilişkin öğretmen algısının yüksek olduğu, düşük puan almak ise dağıtıcı liderliğe ilişkin öğretmen algısının düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin ayrıntılı bilgiler bulgular bölümünde sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeği’nin yapı geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla temel bileşenler analizi yöntemine dayalı açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi sırasında maddelerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ile madde-toplam puan korelasyonları incelenmiş, alt %27’lik ve üst %27’lik gruplarda t-testi analiziyle de madde ayırıcılık güçleri hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesinde Cronbach-Alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Ölçeğinin geliştirilme aşamaları ve bu aşamalarda elde edilen sonuçlar verilmiştir.

Ölçeğin Geliştirilme Aşamaları

Ölçek geliştirilirken, aşağıdaki aşamalar sırasıyla gerçekleştirilmiştir.

Ölçek ifadelerinin yazılması aşaması

İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Ölçeği'nin geliştirilme aşamasında öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması sonucu ulaşılan ölçekler ve araştırmalardan yola çıkılarak araştırmacı tarafından 5'li likert tipinde, 89 maddeden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur.

Uzman görüşü çalışmaları

Madde havuzundan hareketle ölçeğin ilk formu hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak form kapsam geçerliliğini, dil ve ifade açısından anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere 5'i Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi alanında görevli öğretim üyesi ve 5'i dil uzmanı olmak üzere on kişilik bir grubun görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Uygulama yapılmadan önce ilköğretim okulu öğretmeni olan 5 kadın ve 5 erkek öğretmen ile maddelerin anlaşılabilirliği üzerine görüşme yapılarak, maddeler tek tek okunup öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Uygulama sonrası her bir maddenin toplam puanı tespit edilerek normal dağılım grafiğine bakılmıştır.

Daha sonra normal dağılım puanları Z puanlarına dönüştürülmüş. Basıklık ve çarpıklık değerleri -1 ve +1 değerleri arasında olduğu tespit edilmiş. Verilerin uç değerleri kontrol edilip Z puanı -3 ve +3 değerler arasında olduğu için ölçekten herhangi bir veri çıkartılmıştır.

Ölçeğin Yapı Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Bu kısımda yapı geçerliliği çalışmalarına yer verilmiştir.

Madde analizi. Ölçeği oluşturan maddelerin bir bütün olarak, iç tutarlılığını ve ayırt ediciliğini ölçmek için madde-toplam korelasyonu ile %27 alt ve %27 üst gruplar arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Yapılan madde analizinin ilk aşamasında 40.,47., 49., 51., 63., 68., 75., 77., 78., maddeler madde toplam korelasyon (r) değeri.30'dan küçük olduğu için ölçekten çıkartılmıştır.

Ölçekte kalan maddelerin ayırt edicilik düzeyleri incelendiğinde; %27 alt ve %27 üst gruplar arasında yapılan ilişkisiz t testi sonucunda tüm maddelerin t değerinin $p < .05$ düzeyinde manidar olması sebebiyle bu aşamada ölçekten madde çıkartılmamıştır.

Faktör analizi. Ölçeği oluşturan değişkenlerin birbiriyle olan ilişkilerini tespit ederek ortak bir yapı altında toplanmasını sağlamak amacıyla faktör analizi yapılmıştır¹⁷.

İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Ölçeği'nin faktör yapısını belirlemek amacıyla faktör analizi yapmadan önce, verilerin faktör çözümlemesine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi sonuçları incelenmiş bu değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür (KMO=0.93; Barlett Sphericity testi $\chi^2=16951,380$; $sd=1378$; $p<.001$). Elde edilen bu değerler verilerin faktör analizinin uygulanabilirliğini göstermektedir.

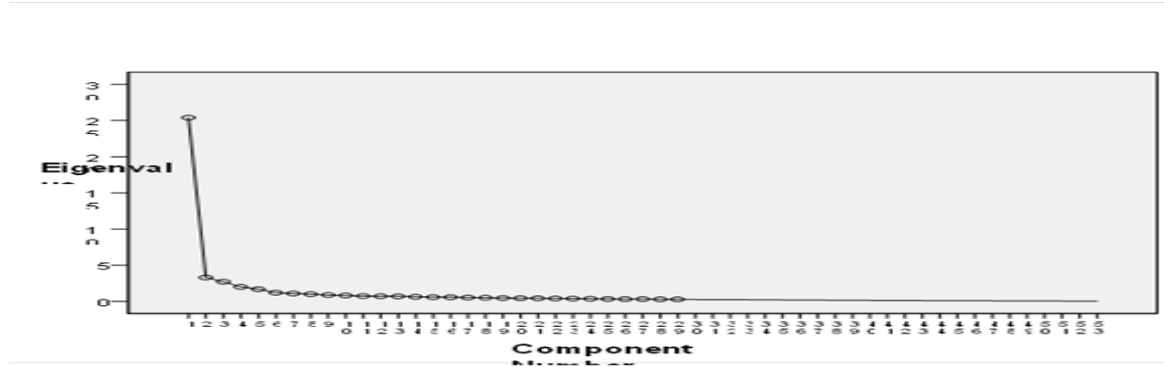
Toplam faktör sayısına karar verme sürecinde özdeğer, çizgi grafiği ve toplam varyansa katkı yüzdesi en sık kullanılan ölçütlerdir¹⁸. Bu çalışmada da ölçeğin faktör sayısının belirlenmesinde bu üç ölçüt kullanılmıştır.

Faktör analizinin ilk sonuçları, ölçeğin özdeğeri (eigen value) 1.00'in üzerinde olan sekiz bileşenin olduğunu göstermiştir. Ancak öz değeri 2.00'den yüksek olan ilk dört bileşen dışındaki faktörler altında toplanan maddelerin ya sayıca çok az olduğu (bir-iki madde) ya da diğer bileşenler altında da .40'in üstünde faktör yüküne sahip oldukları olduğu görülmüştür.

¹⁷ TAVŞANCIL, E. 2002: *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın.; BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.- ÇOKLUK, Ö.- KÖKLÜ, N. 2011: *Sosyal Bilimler İçin İstatistik (7.Baskı)*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.

¹⁸ DeVELLIS, R. F. 2003: *Scale Development: Theory And Applications*. Second Edition. Thousand Oaks: Sage Publications.; KALAYCI, Ş. 2009: (Ed.). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Dördüncü Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Şekil 1. Dağıtıcı Liderlik Ölçeği 'ne ait çizgi grafiği

Çizgi grafiği incelendiğinde dikey ekseninde bulunan özdeğer yükü 1'in üzerinde olan, yatay ekseninde belirlenen faktörlerden en belirgin kırılmanın beşinci faktörde olduğu da gözlenerek faktör sayısının beş olması gerektiğine karar verilmiştir.

Çizelge 2'de beş faktörlü yapının öz değerleri, açıkladığı varyans ve kümülatif yüzdeleri yer almaktadır.

Çizelge 2. Toplam Açıklanan Varyans ve Bileşenlerin Özdeğeri

Bileşenler	Özdeğerler	Varyansların %	Yığılmalı %
1	25,39	47,91	47,91
2	3,31	6,25	54,16
3	2,72	5,14	59,30
4	2,01	3,80	63,11
5	1,70	3,20	66,32

Çizelge 2'de görüldüğü üzere, 40.,47.,49.,51.,63.,68.,75.,77. ve 78. maddelerin analiz dışı bırakılması ile ortaya çıkan beş faktörlü yapının; birinci boyutu ölçeğe ait toplam varyansın % 47,91'ini, ikinci boyutu % 6.25'ini, üçüncü boyutu % 5.14'ünü, dördüncü boyutu % 3,80'ini ve beşinci boyutu ise %3,20'sini açıklamaktadır. Ölçeğin beş faktörü birlikte ise

toplam varyansın % 66.32'sini açıklamaktadır.

Çizelge 3. Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeğinin Faktör Deseni (Dik Döndürme –Varimax)

No	Maddeler	Faktörler(F1-F2-F3-F4-F5)					Ortak Faktör Varyansı (h^2)
		F1	F2	F3	F4	F5	
M19	Kararlar yöneticiler ve çalışanların işbirliği ile alınır.	,809					0,820
M20	Yapılacaklar konusunda öğretmenler ve yöneticiler ortak karar verirler	,792	,322	,224	,106	,185	0,826
M17	Kararlar demokratik yollarla alınır.	,734	,226	,228	,117	,262	0,724
M24	Çalışanın işini daha iyi yapması için ona gerekli enformasyon verilir.	,725	,374	,231	,159	,270	0,817
M23	İşbölümü yapılırken ilgili çalışanın görüşü de alınır.	,684	,305	,210	,230	,258	0,724
M18	Öğrencilerin alınan kararlarda etkisi vardır.	,672	,303	,266	,200	,089	0,662
M21	Çalışanlar okul planlamasında destek olurlar	,665	,331	,295	,198	,197	0,716
M15	Çalışanlar okulun amaçlarının değerlendirilmesinde aktiftirler.	,654	,103	,333	,217	,171	0,625
M25	Öğretmenler, okulun amaçlarını gerçekleştirmek için okul yöneticileri ile işbirliği yapar.	,646	,204	,309	,226	,358	0,733
M22	Öğretmenlere yönetimde sorumluluk verilir	,615	,327	,187	,291	,218	0,652
M14	Çalışanlar okulun gelişimde aktiftirler.	,614	,133	,364	,237	,264	0,653
M28	Okul yöneticisi, eğitimsel kararların alınmasında çalışanları teşvik eder.	,556	,431	,304	,227	,249	0,700
M31	Okul yönetimi öğrencilerin mesleki gelişim etkinliklerine öğretmenleri de katar.	,552	,251	,406	,171	,296	0,649
M70	Mesleğe yeni başlayan öğretmenlere liderlik geliştirişinler diye imkanlar sunulur.	,132	,132	,223	,171	,267	0,185
M69	Okulda belli bir liderlik becerisine sahip öğretmenlere bu becerilerini geliştirmeleri için yeterli kaynak sunulur.	,278	,735	,108	,217	,201	0,716
M72	Öğretmenlerin liderlik becerilerini geliştirmelerine imkân sağlanır	,278	,716	,267	,180	,365	0,826

M67	Okulda liderlik becerisine sahip öğretmenlere bu liderlik becerilerini geliştirmeleri için yeterli zaman ve izin verilir.	,282	,671	,043	,205	,300	0,663
M61	Okul yöneticisi okuldaki diğer çalışanların da liderlik becerilerinin gelişimi için çalışır.	,356	,659	,194	,310	,219	0,742
M66	Okul yönetimi, çalışanlar liderlik becerilerini geliştirsınler diye onları zorlar.	,227	,634	,067	,220	-,095	0,515
M42	Çalışanlara yönetim becerilerini geliştirecekleri eğitim imkanları sunulur.	,284	,607	,172	,180	,298	0,599
M43	Liderlik yöneticiler ve öğretmenler arasında paylaşılır.	,362	,577	,153	,182	,362	0,651
M74	Öğretmenler okulda liderlik rolü üstlenmede rahattırlar.	,324	,572	,277	,257	,436	0,765
M73	Öğretmenler kendilerini yetkilendirilmiş hissederler.	,217	,572	,210	,247	,363	0,611
M46	Yöneticiler paylaşılan liderlik konusunda öğretmenleri desteklerler, fakat süreci sessizce kontrol ederler.	,345	,523	,216	,232	,357	0,620
M71	Okuldaki deneyimli öğretmenler birçok liderlik görevini yerine getirirler.	,157	,487	,252	,290	,349	0,531
M45	Okul yöneticileri öğrencilerden gelen ters tepkiler üzerine aldığı kararları değiştirebilir.	,212	,486	,208	,220	,069	0,377
M7	Okulun vizyon ifadeleri açık bir biçimde yazılmıştır.	,203	,326	,766	,072	-,007	0,739
M6	Öğretmenler okulun başarısı için gerekli performansı gösterirler.	,237	,100	,763	,102	,167	0,686
M8	Okulun misyon ifadeleri açık bir biçimde yazılmıştır.	,178	,371	,761	,119	-,053	0,765
M5	Öğretmenler kendilerine verilen görevlerin bilincindedirler.	,226	,040	,753	,184	,264	0,723
M4	Bu okulda öğretmenler okulun amaçlarının net olarak farkındadırlar.	,140	-,060	,723	,249	,319	0,709
M9	Bu okulda herhangi bir öğretmene okulun vizyon ve misyonu sorulsa doğru cevap verir.	,217	,272	,723	,157	,023	0,668
M11	Okul yöneticileri okulun genel vizyon ve misyonunu tanımlayabilir.	,305	,232	,707	,113	,144	0,680

M12	Okul yöneticileri okulun vizyon ve misyonun belirlenmesinde öğretmenlerden destek alır.	,405	,315	,621	,112	,151	0,684
M3	Okulun amaçlarını gerçekleştirmek için düzenli toplantılar yapılır	,195	,028	,582	,300	,341	0,583
M26	Öğretmenler, öğrencilerin akademik başarısı için hesapverebilir durumdadırlar.	,258	,022	,468	,223	,318	0,436
M87	Öğretmenler, diğer öğretmenlerle çalışırken onlardan çok şey öğrenilir.	,036	,118	,109	,773	,323	0,728
M84	Öğretmenler, meslektaşlarıyla nasıl ve ne öğrendiklerini açıkça tartışırlar.	,152	,176	,216	,766	,196	0,725
M83	Öğretmenler, sınıflarında düzenli olarak birbirlerini gözleyerek dönüt verirler.	,162	,308	,171	,712	,056	0,660
M81	Öğretmenler, sınıfıçi çalışmalarını meslektaşlarının değerlendirmeleri ışığında değiştirirler.	,194	,323	,184	,710	,063	0,683
M86	Eğer çalışanların öğretmeyle ilgili sorunları olursa meslektaşlarından yardım isterler.	,259	,170	,267	,703	,221	0,710
M82	Öğretmenler, uygulamayı geliştirmenin bir yolu olarak takım öğrenmesine bağlı kalırlar.	,250	,334	,246	,697	,098	0,729
M85	Çalışanlar, birbirleriyle anlaşamamaktan korkmazlar.	,108	,210	,087	,681	,359	0,655
M65	Okulda mesleki gelişim için resmi olmayan liderlik önemli bir yere sahiptir.	,307	,384	,147	,482	,146	0,516
M88	Yöneticilerle çalışırken öğretmenler çok şey öğrenilir.	,036	,118	,109	,773	,323	0,728
M53	Okul yönetimi ve öğretmenler arasında karşılıklı saygı vardır.	,298	,265	,115	,241	,726	0,757
M54	Okul yönetimi ve öğretmenler arasında karşılıklı güven vardır	,357	,396	,001	,409	,656	0,881
M56	Öğretmenlerin kendi aralarında saygı vardır.	,298	,265	,115	,241	,642	0,642
M58	Okul yöneticileri ortaya çıkan eğitimsel sorunlar ile ilgili olarak öğretmenler ile işbirliğine gider.	,354	,442	,148	,138	,620	0,746
M55	Öğretmenlerin kendi aralarında güven vardır.	,223	,319	,140	,389	,590	0,670

M48	Yöneticiler, öğretmenlerin öğretimsel olmayan konuların da üstesinden geleceklerine inanırlar.	,112	,146	,204	,096	,568	0,407
M52	Öğretmenler yöneticilerin ceza vereceğinden korkmazlar.	,244	,176	,090	,066	,561	0,417
M79	Yöneticiler, okulu geliştirmek için alınan kararlarda öğretmenlerin aktif rol oynamalarına güvenirlir.	,334	,278	,168	,289	,439	0,493

Çizelge 3 incelendiğinde, beş faktörle sınırlandırılan yapının döndürme işlemi sırasında binişik olan maddeler tespit edilmiştir. Maddelerin arasında binişiklik iki şekilde oluşabilir, birincisi bir maddenin faktör yük değerlerinin (.40) karşılayıp birden fazla faktör altında yer alması iken, diğeri ise madde faktör yükleri arasındaki farkın .10'dan küçük olmasıdır¹⁹ (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012).

Yapılan döndürme işlemi sonucunda binişik olan 1., 10., 13., 16., 27., 29.,30.,32., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 41., 44., 57., 59., 60.,62., 64. ve 76. maddeler teker teker ölçekten çıkartılarak, yeniden binişiklikler kontrol edilmiştir.

Madde faktör yükü 0.40'ın altında olan 2., 33., 39., 50., 80. ve 89. maddeler ölçekten çıkartılarak, binişikliğe sebep olup-olmayacağı kontrol edilmiş ve sonuçta ölçekteki maddelerin faktörlerin altında çizelge 3'teki gibi gruplandığı belirlenmiştir.

Çizelge 3'te görüldüğü üzere 54. maddenin ortak faktör varyansı .881'dir. Varyansın % 88 sini açıklayan 54. madde en çok varyansı açıklarken, 48. maddenin (M6)' nin ortak faktör varyansı ,407 olup varyansın % 40 nı açıklayarak en az varyans açıklayan madde olmuştur. Tabachnick ve Fidelle (2001)'e göre ortak faktör varyansı .20'den düşük ise değişkenler arasında heterojenliğin olduğu söylenebilir.

İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Ölçeğinin maddelerinin ortak faktör varyansı .407 ile .881 arasında olup .20'den düşük maddeye sahip değildir.

¹⁹ ÇOKLUK, Ö.- ŞEKERCIOĞLU, G.- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. 2012: *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem A Akademi.

Çizelge 4 Faktör analizi sonucunda ölçekte yer alan maddelere ilişkin madde analizi sonuçları

Faktör	Madde No	Madde - Toplam Korelasyonu r	Ortalama Puan		t değeri	p
			%27 Alt Grup	%27 Üst Grup		
Faktör : Yetki ve Sorumluluk Paylaşımı						
Cronbach alpha: .96						
	M19	,86	2,0698	4,1087	18,957	000***
	M20	,87	2,0698	4,1959	17,767	000***
	M17	,79	2,2791	4,2391	17,509	000***
	M24	,87	2,2326	4,1522	19,076	000***
	M23	,82	2,3256	4,1957	18,337	000***
	M18	,77	1,8837	4,0217	16,794	000***
	M21	,81	2,2558	4,0870	16,558	000***
	M15	,72	2,6744	4,0435	13,004	000***
	M25	,82	2,5349	4,4130	17,348	000***
	M22	,76	2,0930	4,000	18,057	000***
	M14	,74	2,6977	4,3261	14,236	000***
	M28	,79	2,2167	4,1957	20,935	000***
	M31	,74	2,5116	4,1522	13,629	000***
Faktör : Liderlik Becerileri						
Cronbach alpha: .94						
	M70	,79	2,0233	3,6739	15,045	000***
	M69	,79	2,0698	3,6304	14,798	000***
	M72	,87	2,1163	4,0217	19,418	000***
	M67	,75	2,0698	3,7174	14,855	000***
	M61	,79	2,1395	3,9348	19,859	000***
	M66	,55	1,9767	3,1304	8,492	000***
	M42	,73	2,0930	3,8261	15,293	000***
	M43	,76	1,8372	3,9130	19,682	000***
	M74	,83	2,0698	4,1087	21,479	000***
	M73	,74	2,3023	3,8478	13,277	000***
	M46	,74	2,2326	4,0870	18,494	000***
	M71	,67	2,4884	4,0435	13,665	000***
	M45	,57	2,4651	3,7174	10,282	000***

Faktör: Amaç ve Misyon Paylaşımı						
Cronbach alpha: .93						
	M7	,76	2,5116	3,9565	10,062	000***
	M6	,76	3,0223	4,2609	9,262	000***
	M8	,77	2,3023	3,8913	11,435	000***
	M5	,77	2,9070	4,2609	10,544	000***
	M4	,72	3,0233	4,2391	8,879	000***
	M9	,74	2,2558	3,7391	10,434	000***
	M11	,77	2,4884	4,0652	11,826	000***
	M12	,74	2,1860	4,0652	15,009	000***
	M3	,65	2,8837	4,1957	10,449	000***
	M26	,53	3,0000	4,1957	8,738	000***
Faktör: Meslektaş Yardımlaşması						
Cronbach alpha: .92						
	M87	,74	3,000	4,1739	7,982	000***
	M84	,77	2,4651	3,8696	10,659	000***
	M83	,73	2,1395	3,5217	10,922	000***
	M81	,76	2,3488	3,7174	10,450	000***
	M86	,78	2,5581	3,9565	10,723	000***
	M82	,79	2,2093	3,8261	13,796	000***
	M85	,71	2,4186	3,8913	11,095	000***
	M65	,49	2,4419	3,5435	7,902	000***
	M88	,63	2,5814	3,9130	10,657	000***
Faktör: İletişim						
Cronbach alpha: .90						
	M54	,83	2,3488	4,3478	18,007	000***
	M56	,73	2,7907	4,3696	12,359	000***
	M58	,78	2,6512	4,2609	17,106	000***
	M55	,75	2,4186	4,1957	14,149	000***
	M48	,50	2,6512	3,6957	7,518	000***
	M52	,56	2,5116	3,6304	7,162	000***
	M79	,61	2,3023	4,0217	14,364	000***

***p<.001 düzeyinde anlamlı fark vardır.

Çizelge 4'te görüldüğü üzere yapılan analizler sonucunda ölçekte kalan 53maddeni madde-toplam korelasyon değerleri 1. boyutta .74 ile .87; ikinci boyutta .55 ile .87; üçüncü boyutta .53 ile .77; dördüncü boyutta .49 ile .78 ve beşinci boyutta .50 ile .80 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler ölçekte kalan maddeler arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı

ilişki olduğu için iç tutarlılığı yüksek olan bir ölçektir.

Ölçeğin iç tutarlılığının bir göstergesi olarak bireylerin davranışlarını ne derece ayırt ettiğini belirlemek için testin toplam puanında kullanılan %27 üst ve %27 alt grupların madde ortalama puanları arasındaki fark olup-olmadığını belirlemek için ilişkisiz t testi yapılmıştır. Örneklemin büyük olduğu göz önünde bulundurularak küçük farkların anlamlı çıkması ihtimaline karşılık $\alpha=.001$ düzeyinde seçilmiş ve analiz yapılmıştır. Yapılan ilişkisiz örneklem için t-testi sonucunda Çizelge 4’te göre alt ve üst grupların arasında tüm faktörlerin her bir maddesi için anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4’te görüldüğü üzere, birinci faktörün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .96; ikinci faktörün katsayısı .94; üçüncü faktörün katsayısı .93, dördüncü faktörün ve beşinci faktörün katsayısının ise .90 olduğu görülmüştür. Ölçeğin geneline ilişkin Cronbach Alpha katsayısı ise .97’dir.

Madde analizleri sonucuna göre İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeği’nin tüm alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde maddeler arası iç tutarlılığın ile ayırt ediciliğinin yüksek olduğu ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Çizelge 4’te görüldüğü gibi 53 maddeden oluşan İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeğinde; faktörlerde yer alan maddelerin özellikleri doğrultusunda birinci faktör “Yetki ve Sorumluluk Paylaşımı”, ikinci faktör “Liderlik Becerileri”, üçüncü faktör “Amaç ve Misyon Paylaşımı”, dördüncü faktör “Meslektaş Yardımlaşması” ve beşinci faktör ise “İletişim” olarak adlandırılmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda Ankara, Samsun, Bartın ve Giresun’da görev yapmakta olan 319 ilköğretim okulu öğretmen ile uygulaması yapılan, 5’li likert tipinde hazırlanan “İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeği”nin geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmada verilerin faktör çözümlemesine uygun olup-olmadığını belirlemek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi incelenmiş ve sonuçta veri setinin faktör analizi için uygun olduğuna karar verilmiştir. Ölçekte toplam faktör sayısına karar verme sürecinde öz değer, çizgi grafiği ve toplam varyansa katkı yüzdesi ölçüt

olarak kullanılmıştır. Yapılan incelenmeler sonucunda bu ölçütlere göre ölçeğin 5 faktörle sınırlandırılmasına karar verilmiştir.

İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeği'nin 88 maddelik deneme formundan madde analizinin ilk aşamasında 40.,47., 49., 51., 63., 68., 75., 77., 78., maddeler madde toplam korelasyon (r) değeri.30'dan küçük olduğu için ölçekten çıkartılmıştır. 2., 33., 39., 50., 80. ve 89. maddeler ise faktör yük değeri .40'ın altında olduğu için olduğu için ölçekten çıkartılmıştır. Ölçekteki 10., 13., 16., 27., 29.,30.,32., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 41., 44., 57., 59., 60.,62., 64. ve 76. maddeler ölçeğin farklı boyutlar altında yer aldığı, yani binişiklik özelliği gösterdiği için teker teker ölçekten çıkartılarak, yeniden binişiklikler kontrol edilmiştir.

Ölçeğin iç tutarlılık ve ayırt ediciliği için madde-toplam korelasyonları incelenmiştir. Analizler sonucunda toplam 53 madde ve beş ayrı boyuttan oluşan ölçeğin birinci faktörü "Yetki ve Sorumluluk Paylaşımı", ikinci faktörü "Liderlik Becerileri", üçüncü faktörü "Amaç ve Misyon Paylaşımı", dördüncü faktörü "Meslektaş Yardımlaşması " ve beşinci faktör ise "İletişim" olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin madde-toplam korelasyon değerleri 1. boyutta. 74 ile. 87; ikinci boyutta. 55 ile. 87; üçüncü boyutta .53 ile .77; dördüncü boyutta .49 ile .78 ve beşinci boyutta .50 ile .80 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler ölçekte kalan maddeler arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu için iç tutarlılığı yüksek olan bir ölçektir.

Ölçeğin beş faktörlü yapısının; birinci boyutu ölçeğe ait toplam varyansın % 47,91'ini, ikinci boyutu % 6.25'ini, üçüncü boyutu % 5.14'ünü, dördüncü boyutu % 3,80'ini ve beşinci boyutu ise %3,20'sini açıklamaktadır. Ölçeğin beş faktörü birlikte ise toplam varyansın % 66.32'sini açıklamaktadır. İlköğretim Okullarında Dağıtıcı Liderlik Algısı Ölçeği'nin açıkladığı toplam %69,53'lük varyans sosyal bilimler için uygun bir değer olarak kabul edilmektedir²⁰.

Bu araştırmada da ölçeğin güvenilirliğinin tespiti için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Birinci faktörün Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .96; ikinci faktörün katsayısı .94; üçüncü faktörün katsayısı .93, dördüncü faktörün ve beşinci faktörün katsayısının ise .90 olduğu görülmüştür. Ölçeğin geneline ilişkin Cronbach Alpha katsayısı ise

²⁰ BÜYÜKÖZTÜRK. Ş. 2002: Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32, 470-483.

.97'dir. Ölçeğin mevcut haliyle ilköğretim okullarında dağıtımcı liderliğe ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesinde kullanılabileceği söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde dağıtımcı liderlik ile ilgili farklı ölçek geliştirme çalışmalarının olduğu görülmektedir²¹. Bu ölçekler incelendiğinde yurt içinde ve yurt dışında geliştirilen ölçeklerin farklı boyutlarda kavramsallaştırıldığı görülmektedir. Spillane, dağıtımcı liderliği anlayabilmek için lider, izleyenler ve durum arasındaki etkileşimi kullanır²². HayGroup²³, yapılan görüşmeler sonucunda beş kavramsal alt boyut geliştirmiştir. Bunlar; okul müdürünün kendine güven ve alçak gönüllülüğü; örgütün yapısı ve hesapverilebilirliği, liderliğin enerjisi, yaratılan güven kültürü ve değişimin zamanlaması boyutlarıdır. Değerlendirme amacıyla, Mascall, Leithwood, Straus ve Sacks, dağıtımcı liderliğin yer aldığı okullarda, öğretmenin var olan durumu değerlendirmesine yardımcı dört farklı model tanımlamışlardır²⁴. Bunlar; planlanmış işbirlikçilik, kendiliğinden oluşan işbirlikçilik, kendiliğinden oluşan işbirliksizlik ve anarşik işbirliksizliktir. Ritchie ve Woods dağıtımcı liderlik ile ilgili 12 maddeden oluşan tek boyutlu bir ölçek geliştirmişlerdir²⁵. Buna ek olarak, Hulpia, Devos ve Rosseel destek, denetim, uyumlu liderlik takımı, karara katılma, örgütsel bağlılık ve iş doyumu gibi altı farklı bakış açısına sahip doğrulayıcı faktör analizi sonucunda toplam 39 maddeden oluşan bir ölçek geliştirmişlerdir²⁶. Chang ise ilköğretim okulu dağıtımcı liderlik ölçeği geliştirmiştir²⁷. Bu ölçeğin de üç alt boyutu vardır. Bunlar açık liderlik,

²¹ HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009a.; KOUZES VE POSNER, 2003; akt: CHEN, Y. 2007: Principals' Distributed Leadership Behaviors and Their Impact on Student Achievement in Selected Elementary Schools in Texas. Doctoral Thesis. National Taiwan University, Taiwan.; MacBEATH, J. 2005.; ÖZER, N.- BEYÇIOĞLU, K. 2013.

²² SPILLANE, J. P. 2005b.

²³ HAYGROUP. 2004: The Five Pillars of Distributed Leadership in Schools. Nottingham: NCSL.

²⁴ MASCALL, B.- LEITHWOOD, K.- STRAUS, T.- SACKS, R. 2008: The Relationship Between Distributed Leadership and Teachers' Academic Optimism. *Journal of Educational Administration*. 46(2). 214-228.

²⁵ RITCHIE, R.- WOODS, P.A. 2007: Degrees of Distribution: Towards an Understanding of Variations in the Nature of Distributed Leadership in Schools. *School Leadership and Management*. 27(4), 363-381.

²⁶ HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009a.; HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009b.

²⁷ CHANG, I. H. 2011: A Study of the Relationships Between Distributed Leadership, Teacher Academic Optimism and Student Achievement in Taiwanese

katılımcıların dinamiği ve durumsal atmosferdir. Bu ölçeği geliştirirken Chang²⁸, Ritchie ve Woods²⁹ ve Hulpia ve arkadaşlarının³⁰ geliştirdiği ölçeklerden yararlanmıştır. Özer ve Beycioğlu'nun ilköğretim okullarında paylaşılan liderliğin öğretmenler tarafından nasıl algılandığına ilişkin geliştirdikleri on maddelik ve tek boyutlu ölçekte, ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan ise 50'dir³¹. Ölçekten alınan yüksek puan paylaşılan liderliğe ilişkin algının yüksek olduğu, düşük puan ise paylaşılan liderliğe yönelik algının düşük olduğu biçiminde değerlendirilebilir.

Alanyazın incelendiğinde dağıtımçı liderliğin, farklı konular ile ilişkilendirilerek çalışıldığı görülmektedir. Harris, Leithwood, Day, Sammons ve Hopkins, ile Silins ve Mulford, dağıtımçı liderliğin örgütsel değişim ile öğrenci başarısına (Akt: Chang, 2011) etkisini incelemiştir³². Chang, dağıtımçı liderlik ile öğretmenlerin akademik iyimserliğe etkisini³³; Hester, Devos ve Rosseel, ise dağıtımçı liderliği örgütsel bağlılık ve iş doyumuna etkisini incelemiştir³⁴. Eğitimde dağıtımçı liderlik ve dağıtımçı liderlik ile başka değişkenlerle ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan farklı çalışmalar yapılabilir.

Elementary Schools, *School Leadership & Management: Formerly School Organisation*, 31(5), 491-515.

²⁸ CHANG, I. H. 2011.

²⁹ RITCHIE, R.- WOODS, P.A. 2007.

³⁰ HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009a.; HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009b.

³¹ ÖZER, N.- BEYÇİOĞLU, K. 2013.

³² HARRIS, A.- LEITHWOOD, K.- DAY, C.-SAMMONS, P.- HOPKINS, D. 2007.; SILINS ve MULFORD, 2002 Akt: CHANG, I. H. 2011.

³³ CHANG, I. H. 2011.

³⁴ HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009b: The Relationship Between the Perception of Distributed Leadership in Secondary Schools and Teachers' and Teacher Leaders' Job Satisfaction and Organizational Commitment, *School Effectiveness and School Improvement: An International Journal of Research, Policy and Practice*, 20 (3), 291-317.

KAYNAKLAR

- BALOĞLU, N. 2011: “**Dağıtımçı Liderlik: Okullarda Dikkate Alınması Gereken Bir Liderlik Yaklaşımı**”. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 127-148.
- BALOĞLU, N. 2012: “**Değer Temelli Liderlik İle Dağıtımçı Liderlik Arasındaki İlişkiler: Okul Müdürünün Davranışını Değerlendirmeye Dönük Nedensel Bir Araştırma**”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(2), 1367-1378.
- BEYCİOĞLU, K. 2009: **İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sergiledikleri Liderlik Rollerine İlişkin Bir Değerlendirme (Hatay ili örneği)**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. 2002: “**Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı**”. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32, 470-483.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.- ÇOKLUK, Ö.- KÖKLÜ, N. 2011: **Sosyal Bilimler İçin İstatistik (7.Baskı)**. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- CHANG, I. H. 2011: “**A Study of the Relationships Between Distributed Leadership, Teacher Academic Optimism and Student Achievement in Taiwanese Elementary Schools**”, *School Leadership & Management: Formerly School Organisation*, 31(5), 491-515.
- CHEN, Y. 2007: **Principals’ Distributed Leadership Behaviors and Their Impact on Student Achievement in Selected Elementary Schools in Texas**. Doctoral Thesis. National Taiwan University, Taiwan.
- ÇOKLUK, Ö.- ŞEKERCİOĞLU, G.- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. 2012: “**Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları**”. Ankara: Pegem A Akademi.
- DeVELLIS, R. F. 2003: **Scale Development: Theory And Applications**. Second Edition. Thousand Oaks: Sage Publications.
- ELMORE, R. F. 2000: **Building a New Structure For School Leadership**. Washington DC. The Albert Shanker Institute. <http://www.politicalscience.uncc.edu/godwink/PPOL8687/Wk10%20March%202022%20Accountability/Elmore%20Building%20a%20New%20Structure%20for%20Leadership.pdf> adresinden 12.02.2013 tarihinde indirildi.
- GRONN, P. 2000: “**Distributed properties: A New Architecture for Leadership**”. *Educational Management and Administration*, 28 (3), 317–338.
- HARRIS, A. 2002: **Distributed Leadership: Leading or Misleading? Keynote Address to the Annual Conference of BELMAS**, Aston University, Birmingham, October.
- HARRIS, A. 2003: “**Teacher Leadership as Distributed Leadership Heresy, Fantasy or Possibility?**” *School Leadership and Management*, 23 (3), 313–324.
- HARRIS, A. 2005: OP-ED. *Journal of Curriculum Studies*, 37 (3), 255–265.

- HARRIS, A.- LEITHWOOD, K.- DAY, C.-SAMMONS, P.- HOPKINS, D. 2007: **“Distributed Leadership and Organizational Change: Reviewing the Evidence”**. *Journal of Education Change*. 8, 337–347.
- HARRIS, A. 2008: **“Distributed Leadership: According to the Evidence”**. *Journal of Educational Administration*, 46 (2), 172–188.
- HAYGROUP. 2004: **The Five Pillars of Distributed Leadership in Schools**. Nottingham: NCSL.
- HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009a: **“Development and Validation of Scores on the Distributed Leadership Inventory”**. *Educational and Psychological Measurement*. 69 (6), 1013-1034.
- HULPIA, H.- DEVOS, G.- ROSSEEL, Y. 2009b: **“The Relationship Between the Perception of Distributed Leadership in Secondary Schools and Teachers' and Teacher Leaders' Job Satisfaction and Organizational Commitment”**, *School Effectiveness and School Improvement: An International Journal of Research, Policy and Practice*, 20 (3), 291-317.
- KALAYCI, Ş. 2009: (Ed.). **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**. Dördüncü Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- LINDAHL, R. 2008: **“Shared Leadership: Can it Work in Schools?”** *The Educational Forum*, 72, 298-307.
- MacBEATH, J. 2005: **“Leadership as Distributed: A Matter of Practice”**. *School Leadership and Management*, 25, 349-366.
- MASCALL, B.- LEITHWOOD, K.- STRAUS, T.- SACKS, R. 2008: **“The Relationship Between Distributed Leadership and Teachers' Academic Optimism”**. *Journal of Educational Administration*. 46(2). 214-228.
- NCSL 2003: *Distributed Leadership in Action Report*. www.ncsl.org.uk
- NCSL 2004: *Distributed Leadership in Action Full Report*. www.ncsl.org.uk
- RITCHIE, R.- WOODS, P.A. 2007: **“Degrees of Distribution: Towards an Understanding of Variations in the Nature of Distributed Leadership in Schools”**. *School Leadership and Management*. 27(4), 363-381.
- SPILLANE, J.P.- HALVERSON, R.- DIAMOND, J.B. 2001: **“Investigating School Leadership Practice: A Distributed Perspective”**, *Educational Researcher*, 30(3): 23–8.
- SPILLANE, J. P. 2005a: **“Primary School Leadership Practice: How the Subject Matters”**. *School Leadership and Management: Formerly School Organisation*, 25 (4), 383-397.
- SPILLANE, J. P. 2005b: **“Distributed Leadership”**, *The Educational Forum*, 69(2), 143-150.
- SPILLANE, J.P. 2006: **Distributed Leadership**. San Francisco: Jossey-Bass.
- SPILLANE, J. P.- CAMBURN, E. M.- PUSTEJOVSKY, J.- PAREJA, A. S.- LEWIS, G. 2008: **“Taking a Distributed Perspective: Epistemological and Methodological Trade-offs in Operationalizing the Leader-plus Aspect”**. *Journal of Educational Administration*, 46, (2), 189–213.
- REID, I.- BRAIN, K.- BOYES, L.C. 2004: **“Teachers or Learning Leaders?: Where Have All the Teachers gone? Gone to be Leaders, Everyone”**.

Educational Studies. 30, (3), 251–264.

TAVŞANCIL, E. 2002: **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**. Ankara: Nobel Yayın.

OĞUZ, E. 2010: **Dağıtılmış Liderlik. Yönetimde Yeni Yaklaşımlar**. (Edt: Hasan Basri MEMDUHOĞLU ve Kürşad YILMAZ). Ankara: PegemA Yayıncılık. ss.158-172.

ÖZER, N.- BEYÇİOĞLU, K. 2013: **The Development, Validity and Reliability Study of Distributed Leadership Scale**. *Elementary Education Online*, 12(1), 77-86, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>.